

FOTO: SIMON BLEEKER

Nog even en het broedseizoen barst los. De eerste kieviten zijn al gesignaleerd. In Fryslân hebben boeren hun uiterste best gedaan om de omstandigheden optimaal te maken voor de weidevogels en hun jongen.

Mest, maaibeurt, raster, pomp: alles ligt klaar voor de weidevogels

BROEDSEIZOEN

SIPPIE MIEDEMA

Gert Diever uit Echterbrug is er bijna klaar voor. Het gras is dankzij een kudde schapen weer lekker kort, de pitrus gemaaid, ruigtebulten zijn verwijderd, de mest is uitgestrooid en binnenkort gaat hij aan de slag met het opzetten van het predatieraster. Uiterlijk 1 maart gaat de pomp aan en wordt het land plasdras - en dan kunnen ze komen, de eerste kieviten en vervolgens de grutto's, de tureluurs en al die andere weidevogels.

Diever woont met zijn gezin op een boerderij in Echterbrug die al generaties lang in de familie is. Maar het bedrijf is al lang niet meer een traditioneel melkveebedrijf. In de zomer delen de Dievers hun plek met toeristen en acht jaar geleden werden de 120 melkkoeien verkocht. Diever ging werken voor de Dairy Campus, het onderzoek- en praktijk-

centrum voor melkveehouderij en zuivelketen aan de zuidrand van Leeuwarden. Hij verkocht een deel van het gedraineerde grasland en richtte een stuk 'oud' land in voor de weidevogels.

Het was er perfect voor: veel greppels en een hoge waterstand. Maar het had toch nog wel wat voeten in de aarde voordat het perceel als officieel 'fûgeltsjelân' aangemerkt mocht worden. Hij moest drie jaar lang kunnen aantonen dat zijn land in trek was bij de weidevogels. „Wy foelen krekt bûten it gebied dat oanmerkt wie as kânsryk.”

Op de 10 hectare waar hij nu weidevogelbeheer doet, zaten vorig jaar veertig broedparen. „Se sitte ferspraad oer 5 hectare, sa'n bytsje rûn de plasdras.” Diever heeft nog tien koeien, en ook die staan in dienst van de weidevogel. Ze zorgen voor pollen in het kruidenrijke gras en

daar kunnen kuikens zich goed in verstoppen. De koeienvlaaien trekken insecten: fijn vogelvoer. En dankzij de ruige mest die hij eerder uitstrooide, is er genoeg stro voor de vogels om nesten mee te bouwen. Ook heeft die mest ervoor gezorgd dat de wormen de oppervlakte hebben opgezocht.

Tja, aan hem heeft het niet gelegen dat 2024 een dramatisch weidevogeljaar was. Diever, die de Dairy Campus drie jaar geleden weer vervuld heeft voor een baan als gebiedscoördinator bij gebiedscorporatie It Lege Midden, pakt op zijn kantoor de gegevens van de werkgebieden erbij. Op een spreadsheet staat het drama in steriele cijfers weergegeven.

De nazorgers van de Bond van Friese Vogelwachten telden 754 grutto's. Daarvan had 47 procent 'broedsucces'. In een latere fase werd het aantal alarm slaande ouderparen geteld,

‘Wy foelen krekt bûten it gebied dat oanmerkt wie as kânsryk’

oftewel de vogels die met hun kreten hun jonge vogels beschermen. Bij de eerste fase telden de vogelwachten er 115; dat daalde naar 100 in fase 2 en uiteindelijk waren er slechts 13 over.

De oorzaak is wat Diever betreft helder: predatie. „As de pykjies ‘vliegvlug’ binne, wurde se snipt.” Waarschijnlijk door de kiekendief, maar daarvoor moet het bewijs nog worden geleverd. Dit jaar komt er een onderzoek naar de invloed van deze havikachtige op de weidevogels.

Natte sokken

Predatie is een groot probleem en weidevogelbeheer lijkt soms op dweilen met de kraan open. Aan de biotoop en de habitat ligt het volgens Diever niet. In het weidevogelland van It Lege Midden hebben de boeren voor vogels optimale omstandigheden gecreëerd. Kort gras in het begin van het seizoen ten bate van de kievit, laat maaien ten gunste van de grutto en de tureluur die later in het seizoen komen en in de plasdras een laagje water dat niet zo diep is dat je laarzen aan moet, maar waarvan je gegarandeerd natte sokken krijgt als je er met schoenen doorheen loopt.

Maar de predatiedruk is dus hoog. Het aantal vossen is toegenomen. De steenmarter gedijt tegenwoordig prima en dan heeft hij het nog niet gehad over de drie miljoen huiskatten in Nederland die ook geregeld een vogeltje meepikken.

Muizenplaag

Het predatieraster dat Diever om zijn land spant (vier draden op stroom) moet de grondpredatoren tegenhouden. Maar het raster heeft geen invloed op de vliegende predatoren. In 2023 was er een muizenplaag waarvan de buizerd en de kiekendief hebben geprofiteerd: zij kregen veel meer jongen dan normaal. In 2024 waren er veel minder muizen en stortten de jonge roofvogels van 2023 zich massaal op de eieren en weidevogelkuikens van 2024.

Of hij er niet moedeloos van wordt? „Somtiden wol.” Maar als je niets doet, zou het nog slechter gaan met de vogels. Sommige mensen zeggen dat ze het maar beter moeten opgeven. „Mar ik tink dat elk bist in ekologyske wearde hat. Sels dy ferfelende miggen.” Dus nee, nooit opgeven. „Al tink ik wol dat de greidefûgels harren úteinliks sentreare sille yn de beheargebieden. Wy hoopje it tij úteinliks te kearen.”

Wie weet komt dat moment in 2025.

Sippie Miedema is verbonden aan Noardlike Fryske Wâlden, vereniging voor (agraris) natuur- en landschapsbeheer